

SOFONJÁŠ

BIBLICKÝ KOMENTÁŘ VERŠ PO VERŠI
K MALÝM PROROKŮM

TEVE CREITZ - PROPHECYART.COM
DO NOT COPY

ÚVOD

1,1 Hospodinovo slovo, které se stalo k Sofonjášovi, synu Kúšího, syna Gedaljáše, syna Amarjáše, syna Chizkijášova, ve dnech judského krále Jóšijáše, syna Amónova.

HISTORICKÝ KONTEXT

Jméno Sofonjáš se dá přeložit jako: *schovat, ukrývat, zachovat*; snad je to narážka na ukrytí před Hospodinovým hněvem v den soudu (2,3). Uvedený rodokmen má evidentně spojovat proroka s Izraelskou královskou linií (tedy s Chizkiášem). Možná se v knize ne náhodou objevují narážky právě na královský dvůr (1,8.11-13; 3,3-4).

V neposlední řadě je rodokmen jakousi „spojnicí“ mezi vládou Chizkiáše a Jóšijáše, což byli Izraelští králové, kteří se snažili o obnovu (reformu) pravého náboženství v Judsku (2. Par 29 kap. ; 34 kap.). V tomto královském rodokmenu také objevujeme poněkud překvapivě jméno *Kúš* , což je označení pro dalekého pohanského (černošského) národa, který je dokonce jmenován v samotném spisu (3,9-10) jako jeden ze zástupných nežidovských národů (2,8.11), které budou na konci času uctívat Hospodina. Možná se tím chce naznačit, že i z těchto národů bude Bůh povolávat proroky, kteří budou mít pohanský či polopohanský původ podobně, jako je tomu u proroka Sofonjáše.

Prorok začíná působit v době Jóšijáše (1,1), patrně před jeho reformní snahou (2. Par 34), tedy kolem roku 630 př. K. Této reformy se patrně nedožil – jednak se o ní nezmínil ve své knize, a navíc nebyl při reformě povolán před krále on, ale prorokyně Chulda (2. Král 22,14-20). Jistě se ale přičinil k tomu, aby tato reforma našla v lidu pozitivní ohlas.

LITERÁRNÍ KONTEXT

Úvod (1,1)

I. Soud nad celým světem (1,2-2,3)

a) Úvod (1,2-3)

b) Soud nad Božím lidem (1,4-13)

c) Soud nad celou zemí (1,14-18)

d) Východisko (2,1-3)

II. Soud nad národy (2,4-3,8)

a) Pelištejci (2,4-7)

b) Amón a Moáb (2,8-11)

c) Kúšijci (2,12)

d) Asýrie (2,13-15)

e) Jeruzalém (3,1-7)

f) Závěr (3,8)

III. Obnova lidu (3,9-20)

a) Boží oprávněné soudy (srov. (2,4-3,8) dopadnou na Jeruzalém i národy, čímž budou protříbeny (3,9-13)

b) Tím Bůh zachrání a obnoví svůj lid (3,14-20)

Chiastická struktura:

A) Ohlášení soudu nad národy (1,2-3)

B) Ohlášení soudu nad Božím lidem (1,4-13)

C) Den Hospodinův: uskutečnění soudu (1,14-18)

D) Záchrana ve dni soudu (2,1-3)

A') Ohlášení soudu nad národy (2,4-15)

B') Ohlášení soudu Božím lidem (3,1-7)

C') Den Hospodinův: uskutečnění soudu (3,9-13)

D') Záchrana ve dni soudu (3,14-20)

I. Soud nad celým světem (1,2-2,3)

a) Úvod (1,2-3)

1,2 *Zcela sklídím všechno z povrchu země,
je Hospodinův výrok.*

3 *Sklídím člověka i zvěř,
sklídím nebeské ptactvo i mořské ryby,
pohoršení spolu s ničemy;
vyhladím člověka z povrchu země,
je Hospodinův výrok.*

Sofonjáš hned na začátku knihy píše dvě důležité věci: jeho prorocká řeč je od Hospodina (v prvních větách zdůrazněno hned 2x), a má celosvětový (tedy apokalyptický) charakter. A tak zatímco většina proroctví přechází od místního naplnění (obvykle zničení Judska) k celosvětovému (zničení světa), zde to vidíme opačnou posloupnost - celosvětový soud (1,2-3) přechází na místní (1,4). Hned na začátku je tedy jasné, že se tato prorocká řeč týká poslední doby. Pro samotný starozákonní Izrael nastanou takové události, že svět, ve kterém žijí a který znají, bude kompletně zničen a nakonec obnoven a proměněn (příchodem židů z babylonského zajetí). Toto zničení světa a Jeruzaléma je vyjádřeno 20ti destruktivními slovesy na začátku spisu, ale zmírněno 15ti slovesy obnovy na konci textu.

Toto zničení nebude jen nějakým emočním výlevem rozhněvaného Boha. Ve skutečnosti se slovo *sklídím* používalo nejen pro vyjádření toho, že nastal konec (Jer 8,13), ale také pro sklízení úrody (Dt 16,13). Sklizeň úrody dělají lidé s rozmyslem a plánovitě – a také důsledně a s pečlivou rozvahou.

Ve výčtu zničení nacházíme různá zvířata a nakonec člověka, tedy všechny živé bytosti, které Bůh stvořil na počátku světa. Je zajímavé, že se oproti stvoření zde objevují v opačném pořadí (1,3 srov. Gn 1,19-26). V obecné představě starověkých lidí bylo všechno tvořeno tak, že Bůh (u pohanů bohové) z chaosu vytvořil skrze řád a pořádek celý tento svět, který se řídí určitými (přírodními, společenskými) pravidly a (jak to vidíme i ve Zjevení) na konci času bude tento pořádek narušen a bude znovu vše přivedeno do chaosu. Zde se patrně taková myšlenka objevuje: na začátku bylo stvoření v přesně stanoveném pořádku, na konci času přijde něco, co bude „opakem“ stvoření - tedy chaos a destrukce světa a všech přírodních i společenských systémů.

V poslední „sklizni“ ale nepůjde ani tak o zničení nebe, země či zvířat, ale (jak je zdůrazněno) především o *člověka*. A tento člověk bude zničen *spolu s pohoršeními* – co to znamená? Slovo *pohoršení* je hebrejské slovo, které může znamenat doslova *kámen úrazu* (Iz 8,14), tedy něco (cokoliv), co člověka přiměje k pádu, hříchu, klopýtnutí (srov. Mt 18,7). Ve starověku to mohly být třeba pohanské modly (Nah 1,14), ale také i bohatství, sobectví či různé hříšné rozkoše (1. Jan 2,16). Text naznačuje, že člověk a jeho pohoršení jsou v tak úzkém a častém spojení, že se lidstvo poslední doby se bude vyznačovat velkým množstvím svodů, které si na sebe lidé vlastně budou vytvářet sami.

Některé verze Septuaginty obsahují v 1,3 větu *pohoršení spolu se svévolníky*, kterou pak nacházíme v NZ v podobenství o rozséváči (Mt 13,36-43). V tomto podobenství je jasně vyjádřeno, že Boží odsouzení stihne každého, kdo neuposlechne Boží výzvu, ale je možnost záchrany skrze přijetí Krista. Soud se tedy valí na celou zemi a na každého člověka (1,2-3), ale - jak se dovídáme později - existuje možnost záchrany (2,1-3).

Podle tohoto podobenství je proroctví Sofonjáše určeno především pro Boží lid poslední doby. A tak následující slova jsou určena právě jim:

b) Soud nad Božím lidem (1,4-13)

*4 Vztáhnu svou ruku proti Judovi
a proti všem obyvatelům Jeruzaléma.
Vyhladím z tohoto místa Baalův ostatek
i jméno žreců spolu s kněžými,*

*5 i ty, kdo se klanějí na střeších nebeskému zástupu,
ty, kdo se klanějí a přísahají při Hospodinu,
a také přísahají při Milkómovi,*

*6 i ty, kdo odstupují od Hospodina,
kdo Hospodina nehledají
a nedotazují se ho.*

Mezi Božím lidem (obyvatelé Judska/Jeruzaléma) bude Baalův ostatek, který stihne trest. O Božím ostatku, tj. malé části z většinové společnosti, kteří se drží Hospodina navzdory všeobecnému odpadnutí (např. 2,9! ; Iz 10,21; 11,11) z Bible dobře víme, ale nyní se setkáváme s *Baalovým ostatkem*. V Božím ostatku poslední doby se bude posle Sofonjáše nacházet tzv. Baalův ostatek, který se bude vyznačovat určitými charakteristickými rysy.

Jednak jejich Bohem není Hospodin, ale pohanský bůh Baal, kterého uctívali národy kolem Judska (symbolizující svět). Častokrát se stávalo, že Izraelci „záviděli“ okolním národům uctívání tohoto boha a začali jej také uctívat. Tento Baalův ostatek bude z Božího ostatku v posledním čase (1,2-3) naprosto vyhuben - jejich jméno/památka bude vymazána z knihy dějin. Tento soud dolehne hlavně na vedoucí tohoto odpadlého ostatku, tedy na pohanské kněze a žrece (patrně označení pro určitou třídu kněží).

Součástí jejich uctívání bylo také obětování pohanským bohům na oltářích, které pohané stavěli na střeších (2. Král 23,12). Dělali to tak patrně z toho důvodu, že jednotliví bohové byli spojováni s vesmírnými tělesy (hlavně planetami; ostatně jména většiny planet jsou odvozena právě ze jmen pohanských bohů) a astrologií. Tento Baalův ostatek ale nejsou „obyčejní“ pohané, naopak: bydlí v Judsku, znají Hospodina a dokonce si jeho jméno berou do úst, když přísahají (1,4-5), ale spojují pohanské prvky uctívání s uctíváním Boha - jsou schopni na jednu stranu přísahat při Hospodinu a prakticky ve stejné době se hlásit i k světským (pohanským) modlám.

Do Baalova ostatku ale můžeme zařadit nejen ty, kdo uctívají Hospodina i pohanského boha, ale také i ty, kteří možná neuctívají pohanské bohy, ale „pouze“ odstupují od uctívání Hospodina, nehledají ho ve svém životě a nesnaží se na modlitbách pochopit Jeho vůli ve svém životě. Ti nejbezbožnější dokonce tvrdí, že Bůh na tomto světě vůbec nejedná a tak jejich náboženství sklouzává do pouhého formalismu (1,12).

V kontextu poslední doby (1,2) je prakticky jedno, jak moc se člověk vzdálí od Hospodina, zda spojuje víru v Boha se světskými modlami, zda Boha jen nehledá nebo úplně popírá jeho existenci a konání na tomto světě - jedinou jistotou, jak neskončit v Baalově ostatku, který bude vyhuben, je odmítnout uctívání všeho, co pochází z tohoto světa, a aktivně hledat na modlitbách Boží vůli.

*7 Zmlkni před Panovníkem Hospodinem,
protože Hospodinův den je blízko,
protože Hospodin připravil obětní hod,
posvětil ty, které pozval.*

Když prorok slyší Hospodina slova o celosvětovém soudu a odpadnutí v Judsku (1,2-6), vyzývá Boží lid, kterému káže, aby *zmlknul před Hospodinem* (1,7), protože tento den soudu je blízko. Proč má zmlknout? Má si uvědomit, že právě stojí před samotným Hospodinem, který bude soudit celý svět – a už jen to by mělo vést člověka k tomu, aby se vším přestal, stál a s bázní a chvěním poslouchal důležité pravdy z Božích úst (Abk 2,20; Zach 2,15-17; Dt 27,9-10) – vždyť je to otázka (věčného) života a smrti!

A Bůh začíná promlouvat (1,8): přitakává prorokovi a pokračuje ve své řeči: zmíněný den soudu přirovnává k *obětnímu hodu*. Při obětování zvířete kněz vložil zvíře na oltář a zabil ho. Při takovém obřadu bylo proléváno mnoho krve a hodně se manipulovalo s vnitřnostmi. Tohoto obrazu využívá například prorok Izaiáš, když přirovnává obětní hod ke krveprolití/masakru (budou to „hotová jatka“), který proběhne z Boží vůle v Edómské zemi. Zdá se, že Sofonjáš používá téhož přirovnání pro to, co se stane bezbožným lidem (Baalově ostatku (1,4) poslední doby (srovnej Zj 14,19-20!; 16,21).

*8 I stane se v den Hospodinova obětního hodu,
že navštívím s trestem knížata a královské syny
i všechny, kdo oblékají cizí oděv.*

*9 V onen den navštívím s trestem všechny,
kdo přeskakují práh,
ty, kdo naplňují dům svého pána
násilím a podvodem.*

To se stane s jednou skupinou lidí (Baalův ostatek), ale druhá skupina (Boží ostatek) bude posvěcena. K obětování se totiž museli lidé, kteří šli obětovat, posvětit (1. Sam 16,5; Ex 19,10,22). A tak se stane, že den soudu bude pro jedny krveprolitím a odsouzením (1,8), pro druhé pak příležitost k posvěcení.

Kdo všechno bude patřit do skupiny bezbožných? Soudy postihnou především vysoce postavené (1,8), ty, co praktikují pohanské obřady a dopouštějí se hříchů (1,8) a podvodné obchodníky (1,11). Nakonec ale soud dolehne na každého, kdo se hlásí k Božím lidu (1,12). Boží soud tedy dopadne na politicko-náboženské síly tohoto světa – a právě ti budou „pocteni“ návštěvou všemohoucího Hospodina, který jim přinese spravedlivý trest. Den Hospodinův (období soudu) je charakteristické právě tím, že se přiblíží Boží přítomnost na zem (1,7.14; 3,7).

Trest se tedy bude týkat nejen královského dvora (ti, co mají v rukou moc), ale také těch, kdo oblékají *cizí oděv*. Tímto cizím oděvem jsou patrně myšleny speciální oděvy, které si oblékali pohanští kněží (2. Král 10,22), nebo královské a vznešené oděvy (viz kontext), které mají demonstrovat okázalost a pýchu. V duchovním smyslu je pak oblékání synonymem pro přijetí určitého způsobu života, který je demonstrován tím, jak oděv vypadá (srov. Ř 13,14; Ef 6,11) – v tomto smyslu má tedy Sofonjáš na mysli ty, kdo přináší světské (pohanské) vlivy a zvyklosti do svého života a skrze svůj život a vedoucí postavení také i nakonec do samotných bohoslužeb.

Tento trest ale dopadne nejen na vysoce postavené lidi, ale také na „pouhé pěšáky“ - ti, co praktikují pohanské (světské) zvyklosti. Jako zástupná zvyklost je zde uveden zvyk *přeskakování prahu*. Pohané vzdávali čest svému božstvu tím, že přeskakovali (překračovali) práh v jeho chrámu. Práh byl posvátným místem, kde měli v určitém smyslu sídlo bohové – šlapat na práh by znamenalo narušit obřady a zákonitosti, na kterých stálo uctívání bohů (srov. 1. Sam 5,4-5). Jedná se tedy o narážku na nesmyslnou *pověřivost*.

Lidé se ale nemusejí provinít pouze praktikováním náboženských obřadů, ale hříchů (zla) jako takového – opět jsou ze všech hříchů světa zdůrazněny pouze dva: násilí (agresivita) a podvody (lži). Nejedná se o nějaké klopýtnutí či momentální zkratky, ale svými hříchy (dlouhodobě) naplňují dům/domácnost svých pánů.

O jakého pána jde, není zcela jasné. Možná se jedná o pozemského pána - zlo tedy páchá nejen pán (1,8), ale i jeho služebníci (1,9). Služebníci svých pánů se mohli nelegálně obohacovat na úkor majetku, který jim byl svěřen (Lk 16,1), anebo jen využívali svého postavení k tomu, aby seděli z chudých kůží a byli stále bohatší – oni, i pán; ovšem za cenu vykořisťování už tak dost chudých otroků.

Možná, že se jedná o nebeského Pána – v tomto smyslu je tento svět Božím domem, ve kterém křesťané slouží jako služebníci Páně. A je jen na nás, zda budeme věrně sloužit Bohu, anebo svého postavení a darů zneužijeme a budeme se obohacovat na úkor druhých – a to i prostřednictvím násilí a podvodů (Mt 24,45-51!!; 1,11!). Ačkoliv se bezbožným dařilo a za získané peníze si jistě dopřáli mnoho potěšení a radosti, v den soudu vše skončí pláčem a nářkem:

*10 V onen den, je Hospodinův výrok,
bude znít hlasité volání od Rybné brány,
nářek z Mišne a velké drcení z kopců.*

*11 Nařikujte, obyvatelé Machteše,
neboť zahynul všechen kramářský lid,
všichni, kdo váží stříbro, byli vyhlazeni.*

Tento hlasitý nářek, který připomíná spíše žalostné volání, postihne celý Jeruzalém (1,12; vybrány jsou pouze určitá zástupná místa- Rybná brána (Neh 3,3), čtvrtí Mišna (2. Král 22,14) a patrně nedaleká kotlina Machteše, kde žili obchodníci). V neposlední řadě Boží soud postihne i drobné obchodníky (kramářský lid) a vlastně všechny, kdo nějakým způsobem obchodují (tj. váží stříbro). Jejich nářek nad zkázou bude skutečně veliký (srov. Zj 18,11-19).

12 I stane se v onen čas,
že prohledám Jeruzalém s lampami
a navštívím s trestem muže usazené na svém kalu,
kteří si v srdci říkají:
Hospodin neudělá nic dobrého ani zlého.

Bůh v posledním čase (1,12; 3,19.20) prohledá Boží lid s lampami, což patrně odkazuje na vyšetřující soud. Vzpomeňme si na to, jak před zničením Sodomy Bůh prohledal – tedy spíše navštívil – ono město, aby vyšetřil a učinil zjevné to, že je jeho soud oprávněný. *Před zkázou Sodomy poslal Bůh poselství Lotovi: „Nehleď zpět a nezastavuj se nikde v rovině. Uteč do hor, ať nejsi smeten.“* ^{Gn 19,17} *Týž varovný hlas slyšeli učedníci Kristovi před zkázou Jeruzaléma: Když uvidíte, že Jeruzalém je obkličován vojsky, tehdy vězte, že se přiblížilo jeho zpusťování. Pak ti, kdo jsou v Judsku, ať utíkají do hor* ^{Lk 21,20-21} *Nesmějí se zdržovat zachraňováním svého majetku, nebo jeho části, ale musí co nejlépe využít možnost k úniku.*

Je možnost úniku, a to rozhodné ukončení styku s bezbožnými, únik pro záchranu života. Tak tomu bylo za dnů Noeho, tak tomu bylo s Lotem a s učedníky Kristovými před zkázou Jeruzaléma, a tak tomu bude i v posledních dnech. Znovu je slyšet hlas Boží v poselství, jež přikazuje Jeho lidu, aby se oddělil od bezbožnosti, jež se rozmáhá.

Mravní zkaženost a odpadlictví, jež se v posledních dnech vyskytnou v náboženském světě, líčí prorok Jan, když ve svém vidění uviděl Babylon, to „veliké město, které má královskou moc nad králi země.“ ^{Zj 17,18} *Před jeho zničením zazní z nebe volání: „Vyjděte z něho, vy, můj lide, abyste neměli účast na jeho hříších a nedostali také z jeho ran* ^{Překlad Rudolf Col} *Jako za dnů Noeho a Lotových musí nastat zřetelné oddělení od hříchů a hříšníků. Není možný kompromis mezi Bohem a světem, není možné odhlédnout zpět na světské poklady. „Nemůžete sloužit Bohu i mamonu.“* ^{Mt 6,24} **PP 164-167**

Toto prošetření bude vykonáno *svítilnami* – to znamená, že to bude *důkladné* a že *vyjde najevo to, co je skryto ve tmě*, která je v Bibli častým symbolem pro mravní (Ef 6,9. 12) a duchovní (Ř 2,19) úpadek. Zároveň je to pro Boží lid zaslíbení, že Bůh, který zná lidská srdce (jejich pohnutky, motivy), bude jednou spravedlivě soudit celý svět (1. Kor 4,5!) a nikdo a nic mu neunikne (Ž 139,7-12).

Nakonec toto vyšetření končí trestem – a není divu, vždyť při tomto prohledávání uviděl Bůh muže, kteří byli *usazeni na svém kalu*. To je velmi zajímavý obraz: ve víně v měchu se po čase (když se s měchem netřese) začne tvořit ve spodku usazenina (kal). Zdá se, že před pohromami poslední doby nastane určité období klidu a míru (Zj 8,1) - tedy netřesením - a až pak přijde náhle pohroma na celý svět (1,14; Zj 18,21). Toto období pokoje se vyznačuje tím, že lidé přestávají myslet na Hospodina a dokonce si myslí, že se Jeho moc již téměř vůbec nezjevuje (1,12). V jejich životě Bůh nepůsobí ani pozitivně (vyslyšení proseb), ani negativně (soudy). Hlásí se sice k Božímu lidu (Jeruzalému (1,12), ale žijí pouze formálně – a právě na tyto lidi dolehnou strašlivé Boží soudy, které budou jasně a zřetelně svědčit o tom, že Bůh je aktivní a koná dobro ve prospěch svého lidu a zlo vůči jeho nepřátelům. Brzy však bude jejich „měchy“ (symbol učení (Mt 9,16-17) otřeseno a nastanou těžké časy:

c) Soud nad celou zemí (1,14-18)

13 Jejich majetek se stane kořistí
a jejich domy pustinou.
Postaví domy, ale nebudou v nich bydlet,
vysadí vinice, ale víno z nich pít nebudou.

14 Blízko je Hospodinův velký den,
blízko a velmi pospíchá.
Slyš! Hospodinův den je trpký,
hrdina v něm bude křičet.

V těchto slovech se znovu zdůrazňuje, že události doby konce budou mít rychlý spád a bude jim předcházet období klidu a prosperity: křesťané (1,12) budou stavět domy, sázet vinice (uskutečňovat své stavební a ekonomické projekty), až jednou – uprostřed stavění a uskutečňování plánů – najednou přijde zkáza a majetek těchto lidí se stane kořistí druhých. A tento den je blízko, blíž, než si lidé uvědomují. Dokonce je tento den přirovnán k běžci, který je nejenže velmi blízko k cíli, ale ještě k tomu cíli i pospíchá.

Toto uvědomění si blízkosti dne soudu by nás mělo vést k adekvátní reakci, proto prorok vyzývá své posluchače: Slyš! A upozorňuje, že i pro ty nejodvážnější hrdiny země to bude den (období) křiku. *Bylo nezbytné lidi vyburcovat, aby si uvědomili, že jim hrozí nebezpečí, a aby se připravili na závažné události, které budou označovat konec doby milosti (cit Sf 1,13.15-16.18) ...Popisem onoho velikého dne vyzývá Boží slovo nejvážnějším a nejpůsobivějším způsobem Boží lid, aby se probral ze své duchovní strnulosti a hledal s lítostí a pokorou Boží tvář.* ^{GC 310-311}

„Blízko je Hospodinův velký den, blízko a velmi pospíchá.“ ^{Sof 1, 14} Každému pracovníku bych ráda řekla: *„Jdi vpřed v pokoře víry a Pán půjde s tebou. Bdi však na modlitbě. To je tajemství tvé práce. Moc je od Pána. Ve své práci buďte cele závislí na Něm, přitom pamatujte, že jste Jeho spolupracovníky. On je vaším pomocníkem. Vaše síla pochází od Něho. On bude vaší moudrostí, vaší spravedlností, vaším posvěcením a vykopením. Neste Kristovo jho a denně se učte od Něho Jeho tichosti a pokoře. On bude vaším útočištěm i odpočínutím.“* ^{7T 272}

„Blízko je Hospodinův velký den, blízko a velmi pospíchá.“ ^{Sf 1,14} Ježíš praví: *„Hle, přijdu brzy.“* Mějme stále na paměti tato slova a jednejme podle své víry, že příchod Páně je blízko a my jsme poutníci a cizinci na této zemi. Životně důležité síly Boží církve musí být činné ve veliké úloze sebeobnovení. Každý člen církve se musí stát činným Božím spolupracovníkem, *„neboť skrze něho jedni i druzí máme přístup k Otci v jednom Duchu. Proto již nejste cizinci a přistěhovalci, nýbrž spoluobčané svatých a patříte do Boží rodiny; byli jste vybudováni na základě apoštolů a proroků, kde je úhelným kamenem sám Kristus Ježíš, v němž se celá stavba spojuje dohromady a roste ve svatou svatyni v Pánu; v něm jste i vy všichni spolu budováni v Boží příbytek v Duchu.“* ^{Ef 2,18-22} *Toto dílo musí být konáno v duchu svornosti, jednoty a pokoje. Pochybování, kritizování a nevěru bychom neměli připustit.* ^{5T 266}

Úsilí, které pramení z přípravy na Kristův příchod, je podrženo hrozivým popisem dne soudu:

15 *Onen den bude dnem hněvu,
dnem soužení a sklíčenosti,
dnem zkázy a zpusťování,
dnem temnoty a soumraku,
dnem mračna a husté temnoty,
16 dnem troubení na beraní roh
a válečného křiku
proti opevněným městům
a proti vysokým rohovým věžím.*

Události doby konce se budou vyznačovat určitými všeobecnými jevy, jejichž výčet (bez konkrétního zaměření) je vytvořen popis událostí soudu. V celé Bibli pak nacházíme rozvíjení těchto motivů: Boží lid stihnou různá různá soužení (Mt 24,9), zkáza (Jl 1,15; přirovnána ke zkáze Jeruzaléma (Lk 21,24), zpusťování (Nah 2,3) a v neposlední řadě se dovídáme o příchodu nepřátelské armády, skrze kterou budou tato soužení uskutečněna (Abk 1,6-11; 3,16; Jl 2,10-11). Všechny tyto útrapy ale neprožije jen Boží lid, ale i bezbožní. Nastane hněv národů (Zj 11,18) a soužení (1,17), které způsobí sám Hospodin.

V neposlední řadě přijde také temnota, soumrak, mračno. A to jak doslovné (Abk 3,11; Jl 3,4; 4,15), tak i duchovní (2,17). *(cit 1,14-17. 12. 2,1-3 ...Je naší povinností zkoumat příčinu této strašné temnoty, abychom mohli skoncovat s jednáním, kterým lidé přivedli na sebe tak strašná zklamání. Bůh dal světu příležitost poznat a poslouchat Jeho vůli. Ve svém Slově jim zanechal světlo pravdy. Pán je varoval, radil jim a napomínal je, avšak jen málo z nich poslechne Jeho hlasu. Jako židovský národ, tak také většina třebas jen vyznávajících křesťanů se pyšní svými vyššími přednostmi, avšak nijak se Bohu neodvděčují za tato velká požehnání. Bůh ve své nekonečné milosti posílá světu poslední napomenutí oznamuje mu, že Kristus je ve dveřích a upozorňuje na Boží porušovaný zákon. Avšak jako předpotopní lid posměšně zavrhl Noeho výzvu, tak také dnešní milovníci zábav zavrhnou poselství věrných Božích služebníků. Svět jde svou nezměněnou dráhou, pohlcený jako vždy svými povinnostmi i zábavami, zatímco Boží hněv se chystá navštívit přestupníky Jeho zákona.* ^{5T 99-100}

Soužení doby konce bude podle Sofonjáše způsobeno hlavně příchodem nepřátelské armády (Abk 1,6-11; 3,16; srov. 1,16), a stejně jako Joel (Jl 2,10-11) i on toto proroctví o temném blízkém dnu soudu dává do souvislosti s troubením na beraní roh (1,16 srov. Jl 2,1-2!). To ukazuje nejenom na troubení, při kterém je svolávána armáda, ale také na svátek troubení, který ukazuje na povinnost Božího lidu zvěstovat i přes všeobecnou temnotu (odpadnutí) Boží pravdy. *Skrze svého proroka Sofoniáše Pán předpověděl soudy, které dopadnou na bezbožné: (cit Sf 1, 2.3.8-18). Bůh to nebude dál snášet. Jeho soudy už začínají na některých místech padat a zanedlouho i jiná města pocítí jeho zjevnou nelibost. Přejde ještě celá řada událostí svědčících o tom, že Bůh je Pánem situace. Pravda bude zvěstována jasnou neomylnou řečí. Jako lid musíme připravit cestu Páně pod plným vedením Ducha Svatého. Evangelium musí být zvěstováno ve své čistotě. Proud vody živé má prohloubit a rozšířit svůj tok. Ve všech polích, v blízkou i dále, budou lidé povoláni od pluhů a také od nejběžnějších obchodních povolání, které velkou měrou zaměstnávají mysl, a budou vycvičeni spolu se zkušenými lidmi. Naučí-li se úspěšně pracovat, budou zvěstovat pravdu mocně. Nejobdivuhodnějším působením Boží prozřetelnosti budou odstraněny hory těžkostí, a uvrženy do moře. Poselství s tak důležitým významem pro obyvatele země tito uslyší a pochopí. Lidé poznají co je pravda. Vpřed, stále vpřed půjde dílo, až celá země bude varována a pak přijde konec.*^{9T 95-97}

*17 Způsobím lidem soužení
a budou chodit jako slepí,
protože hřešili proti Hospodinu.*

Z těchto slov vyplývá, že je to Hospodin, kdo způsobí lidem soužení (utrpení) na konci času. Ve Zjevení se dočteme, že všechny tyto strašlivé soudy jsou oprávněné a spravedlivé (Zj 15,3-5). Sofonjáš odhaluje, že lidé poslední doby si tyto soudy na sebe přivodili tím, že začali hřešit a to oslepilo jejich duchovní zrak. Ježíš dokonce ukazuje na to, že tato slepota může vzniknout i tím, že lidé nahradí Boží přikázání lidskými výmysly (Mt 15,1-14), anebo „jen“ tím, že lidé odmítnou světlo, které jim Hospodin posílá (Jan 9,40-41; Mt 13,1-13). Za to je stihne strašlivý trest:

*Jejich krev bude vylita jako prach
a jejich vnitřnosti jako výkaly⁽¹⁾
18 Ani jejich stříbro ani jejich zlato
je nebude moci vysvobodit
v den Hospodinova hněvu.*

(1) – var. hnůj

V krvi je život (Lv 17,11) a tak vylití (prolití) krve symbolizuje smrt (zabití) člověka (Dt 27,25). Toto prolití krve – tedy smrt – je přirovnáno k prolití (rozvíření) prachu, který je všude kolem nás. Tak jako se prach víří všude po celém světě, tak nastane v době konce všeobecné krveprolití. To způsobí, že bude všude velké množství mrtvých těl. Tato těla budou samozřejmě hnít, až se z nich stane hnůj (Jer 9,21), a tak se svět stane jedním velkým hnojištěm (Zj 19,16-18). Těmito strašlivými obrazy je vylíčena zkáza bezbožných ve dni soudu.

Bezbožní se ale před dne soudu spíše starají o ekonomickou prosperitu a snaží se všemi možnými způsoby zbohatnout (1,11.13). Ale i kdyby si člověk koupil třeba celý svět, svou duši si koupit nemůže (Mt 16,26). Na tomto světě si sice může někdo skrze finanční obnos zajistit bezpečí a ochranu, ale tyto výhody v den Hospodinova hněvu neplatí – tam se „počítá“ pouze spravedlnost (Př 11,4). Valí se na ně Hospodinův hněv (1,18) a pokud s tím něco neudělají, neskončí dobře (1,17).

A tento veliký soud se bude týkat celé země. Existuje však východisko:

d) Východisko (2,1-3)

18 Ohněm jeho žárlivosti bude strávena celá země,
ano, náhlý konec učiní se všemi obyvateli země.

2,1 Shromážděte se jako sláma,
shromážděte se, bezostyšný národe,

2 dříve, nežli se zrodí lhůta a jako plevy pomine den,
dříve, nežli na vás přijde Hospodinův planoucí hněv,
dříve, nežli na vás přijde den Hospodinova hněvu.

3 Hledejte Hospodina, (A)

všichni pokorní země, (B)

kteří vykonáváte jeho nařízení, (C)

hledejte spravedlnost, (C')

hledejte pokoru; (B')

snad se ukryjete v den Hospodinova hněvu. (A')

V tváří tvář přicházejícímu strašlivému soudu, který postihne každého člověka na zemi (1,8), se mají lidé shromáždit (2,1), dokud je ještě čas (2,2), a hledat Hospodina a plnit jeho vůli (2,3) – protože jedině tak se mohou vyhnout přicházejícím soudům (2,3). Tyto naléhavé události jsou zdůrazněny přidáním slova *snad* (3,3), čímž Sofoniáš burcuje čtenáře spisu k přemýšlení, zda tento den přežijí: „*A ,jestliže je stěží zachráněn spravedlivý, kde se ukáže bezbožník a hříšník?*“^{1. Pt 4,18}

V pozadí Božího jednání není jenom hněv (1,18), ale také *žárlivost*, ze které tento hněv pramení. Vztah mezi Bohem a Jeho lidem je představen vztahem mezi mužem a ženou. To je v Bibli velmi častý obraz, který je někdy vyjádřen i s určitým negativním poselstvím: nevěrnost Božího lidu (Ženy) ke svému Bohu (Manželovi) vzbuzuje Boží rozhořčení a žárlivost. Právě tato žárlivost podnítl Hospodina k jednání.

A tak mají lidé na celé zemi na výběr: buď se *shromáždí* ještě před posledním soudem k pokání, nápravě a hledání Hospodina (2,2-3,1) - takoví lidé nakonec budou shromážděni v nebi (3,19-20) - anebo se *shromáždí* při posledním soudu, a bude na ně vylit Boží hněv (3,8). Se stejnou myšlenkou se setkáváme i u proroka Jole (Jl 1,14; 2,15-16 srov. Jl 4,2.11).

Boží lid poslední doby je charakterizován jako *bezostyšný* (2,1) – to znamená, že věřící činí hříchy, za které se nestydí a tedy z nich ani nečiní pokání. Je potřeba nápravy. Účelem shromáždění Božího lidu před posledním soudem je tedy posvěcení (Jl 2,15-16), hledání Boží vůle (2,3) a příprava na Boží příchod na zem (Jl 2,1-2; 2,3; 1,15).

Protože jednou se naplní čas („*zrodí se lhůta*“ (2,2) a stejně jako plevy jednou shnijí a pominou (či je náhle odvané vítr někam pryč (Ž 1,4), tak pomine i doba milosti, která je přirovnána ke dni, který také nemá příliš dlouhého trvání. Zároveň v těchto slovech (2,1) vidíme narážku na sbírání obilí, které bude shromážděno do sýpek (jako Boží lid v době konce (Zj 14,15-16), a na plevy (symbol bezbožných), které budou - jako bezbožní - spáleny ohněm (Zj 14,18). Tento soud samozřejmě vykoná jedna a tatáž osoba – Kristus, který na jedné straně shromáždí na jedno místo a následně pročistí (posvětlí) obilí (Boží lid), a na straně druhé pomíjivé plevy spálí ohněm: *V jeho ruce je lopata; i pročistí svůj mlat a shromáždí svou pšenici do sýpky, plevy však bude pálit ohněm neuhasitelným.*^{Mt 3,12}

Boží lid se má shromáždit a hledat (usilovat o) poznání Hospodina, spravedlnost a pokoru (srov. Mt 6,33!). Nutno říct, že tento lid byl ještě před shromážděním pokorný a zachovával Boží nařízení – ale nyní má své úsilí ještě zesílit (čti pozorně 3,2) a mají se ještě více zaměřit na hledání Boha, protože jen tak mohou obstát ve dni Božího soudu (jak naznačuje chiastická struktura 3,3; viz výše).

A musí tak činit, dokud je ještě čas! (*cit Sf 2,3*). *Není smutnějšího pohledu než na ty, kteří byli vykoupeni krví Kristovou, ...jak se odvracejí a tropí si žerty z poselství milostivě jim seslaných v evangeliu, popírají božství Kristovo a důvěřují tak vlastnímu omezenému uvažování a argumentům, které nemají žádného podkladu. Avšak když jsou zkoušeni v utrpeních, když se mají dívat smrti přímo do očí, jejich mylné názory, které si tak hýčkali, se rozpustí jako sníh na slunci.*

Jak hrozné je stát u rakve člověka, který zavrhl volající hlas Boží milosti! Jak hrozné je vysloviti: „Zde leží ztracený život! Zde leží člověk, který mohl dosáhnout nejvyššího měřítka a získat věčný život, avšak obětoval jej satanu, byl chycen do pasti prázdných lidských filozofií, a stal se hračkou satanovou.“ Naděje křesťana je však kotvou duše, i bezpečnou i pevnou, a vcházející až dovnitř za oponu, kam Kristus, předchůdce, vešel pro nás. (viz žid 6,19-20). Každý sám za sebe musíme vykonat dílo, abychom se připravili na velké události, které jsou před námi. Mládež by měla hledat Boha s větší vážností. Blíží se bouře, a my se musíme připravit na její běsnění pokáním k Bohu a vírou v našeho Pána Ježíše Krista. Pán povstane, aby strašlivě zatřásl zemí. Uvidíme problémy na všech stranách. Tisíce lodí bude potopeno do hlubin mořských. Celé flotily budou potopeny, milióny lidských životů budou zmařeny. Nečekaně vypuknou požáry a žádné lidské úsilí je nebude schopno uhasit. V běsnících plamenech budou zničeny výstavné domy a paláce této země. Železniční neštěstí se budou stále častěji opakovat; na velikých dopravních uzlech se bude objevovat zmatek, kolize a smrt bez předešlého varování. Konec je blízko, zkouška se uzavírá. Ach, hledejme Hospodina, dokud může být nalezen, vzývejme Ho, dokud je blízko (Iz 55,6)! Prorok praví: „Hleďte Hospodina, všichni pokorní země, kteří vykonáváte jeho nařízení, hleďteje spravedlnost, hleďteje pokoru; snad se ukryjete v den Hospodina hněvu.“ ^{MYP 88-90}

To se týká zvláště doby tříbení. ...bylo mi ukázáno tříbení lidu Božího. Někteří jedinci silné víry zápasili z úzkostlivým kvílením s Bohem. Jejich tváře byly bledé a vyznačovaly se hlubokou úzkostí, vyjadřující jejich vnitřní zápas. Pevnost a velká vážnost sejevily na jejich obličejích a velké kapky potu padaly z jejich čela. Tu a tam se jejich tváře osvítily a to při známce Božího uznání, ale opět se na nich uhostilo totéž vážné, opravdové úzkostlivé vzezření (viz J1 2,15-17 Jk 4,7-10 Sof 2,1-3). ^{1T 179-180}

(cit Sf 2,3) Přestoupení téměř dosáhlo svého vrcholu. Zmatek naplňuje svět a na lidské bytosti přijde brzy velká hrůza. Konec je velmi blízko. Boží lid se musí připravovat na to, co má přijít na svět jako ohromující překvapení. ^{CG 555}

II. Soud nad národy (2,4-3,8)

a) Pelištejci (2,4-7)

*4 Gaza bude opuštěná,
Aškalón se stane pustinou,
Ašdód za poledne vyženou
a Ekrón bude vykořeněn.*

*5 Běda obyvatelům přímořské oblasti,
národu Keretejců.
Hospodinovo slovo je proti vám,
Kenaane, pelištejská země,
vyhubím tě, budeš bez obyvatel.*

Boží soud postihne nejen Judsko a Jeruzalém, tedy Boží lid, ale také okolní národy (symbol národů tohoto světa). Celý soud začíná odsouzením několika významných („zástupných“) Pelištejských měst – Gázy, Aškalonu, Ašdodu a Erkonu (od nejjižnějšího města k nejsevernějšímu – viz mapa). V těchto Pelištejských městech žilo obyvatelstvo na pobřeží (přimořská oblast) patrně spolu s národem Kerejteců (ti jsou i v Ezechielovi ne náhodou jmenováni spolu s Pelištejci (Ez 25,15-16). **OBRÁZEK!**

Každé z těchto měst stihne stejný soud; u každého města je jeho zkáza popsána jiným synonymem, ale smysl prakticky zůstává stejný: každé Pelištejské město bude úplně zničeno. *Za bílého dne (tj. za poledne) budou obyvatelé těchto měst vyhnáni a vykořeneáni ze svých domovů, a jejich města se stanou pustinou. To se stane proto, že Hospodinovo mocné slovo se postaví proti celé přímořské oblasti.*

*6 Přímořská oblast se stane pastvinami
pasoucích se jehňat s ohradami pro ovce.*

*7 Oblast bude patřit ostatku domu Judova,
na nich budou pást,
v domech Aškalónu budou večer uléhat,
neboť Hospodin, jejich Bůh, je navštíví a změní jejich úděl.*

Když nějaký vojevůdce dobyl cizí území, buď zotročil místní obyvatelstvo (což bylo nejčastější) a města materiálně vydrancoval, anebo všechny vyhubil obyvatele, vypálil města a odtáhl pryč. V takovém případě se lidé z okolí báli ze strachu z útočníků město znovu vystavět, ale strategická poloha města a polorozbořené zdi mohly posloužit rolníkům a farmářům k tomu, aby v těch místech pásli svá stáda. A právě to se stane i s Pelišejskými městy – ale kdy?

V době Judského krále Achaze Pelištejci dobyli několik měst na území Judska a usídlili se v nich (2. Par 28,18-19). Tento stav trval až do kralování Achazova syna Chizkiáše, který dobyl Pelištejské území až po Gázu na Jihu (2. Par 28,18), čímž se do jisté míry splnilo Sofonjášovo proroctví. Z ale historie víme, že Pelišejská země byla důrazně zničena až Alexandrem Velikým.

Tyto události slouží jako ilustrace toho, co se stane v závěru dějin. Velká mocná města tohoto světa budou z moci Boží úplně zničena katastrofickými událostmi (Zj 16). Tato zničená země (Zj 20,1-3) bude ale jednou obnovena (Zj 21,1) – a právě v ní bude Boží lid poklidně žít (Iz 65,9-10.17-25).

Ačkoliv je celá země odsouzena kvůli hříchům (1,2-4), lidé mají tu možnost volat k Bohu a hledat Jeho vůli (2,1-3) a Hospodin může nad nimi změnit rozsudek (3,15). Potom už pro ně příchod Boha nebude znamenat konec, ale nový začátek. Hospodin jim nepřinese spalující zkázu (1,18), ale budou moc přijmout z Božího milosrdenství nový úděl (2,7). Boží lid osídlí obnovenou zemi.

b) Amón a Moáb (2,8-11)

*8 Slyšel jsem potupu Moába,
hanobení synů Amónových,
kterým tupili můj lid
a vyvyšovali se nad jeho hranici.*

*9 Proto, jakože jsem živ,
je výrok Hospodina zástupů, Boha Izraele,
Moáb bude jako Sodoma
a synové Amónovi jako Gomora:
zapevlená zem, solná jáma
a pustina až navěky.*

Vševědoucí a vševidoucí Bůh slyšel potupu od Moába a Amóna (dva spřízněné národy, podobně jako Pelištejci a Keretejci (1,4-5) – a ujišťuje svůj národ, že o tom ví, a že na základě jejich vlastních slov začne brzy jednat. Jejich špatné jednání pramenilo z pýchy (Iz 16,6; Jer 48,29-30), kterou Moábcí pociťovali vůči židovskému národu. Vysmívali se Božímu lidu a dokonce se snažili rozšiřovat své územní hranice na úkor Judska.

Na oba dva národy přijde soud podobného charakteru, jako přišel na Sodomu a Goboru pro jejich hříchy. Podobně jako se tato dvě města a následně i celé údolí stalo se stala solným mořem (Gn 14,2!-3), tak se i z území Moábců a Amónců stane solná jáma a (podobně jako z Pelištejské země) zapevlená zem; tedy pustinou. K naplnění této předpovědi došlo dobytím Moábu králem Nebúkadnesarem (Jer 25,8-9. 21). A i když Perský král Kýros dovolil zbytkům Moábců se vrátit do své země (a ti pak způsobili židům z babylonského zajetí mnoho nesnází (Neh 1,1-3.23-27), národ jako takový postupem času přestával existovat. „Izrael zůstal velkou mocností, zatímco Moab zmizel. Je pravda, že Moab byl stále tvrdě utiskován tlupami z pouště; rozvaliny celých řad pevností a hradů, které museli budovat dokonce ještě Římané, jsou dokladem toho, že země byla vystavena nebezpečí. Vysvětlení však můžeme najít v samotném Izraeli, a zejména v díle proroků.“ Encyclopædia Britannica; 1959 (sv. 15, s. 629)

*Ostatek mého lidu je oloupí,
zbytek mého národa je zdědí.*

*10 To jim patří za jejich pýchu,
protože tupili lid Hospodina zástupů
a vyvyšovali se nad něj.*

*11 Hospodin v nich bude vzbuzovat hrůzu,
neboť vyhubí všechny bohy země;
a budou se mu klanět,
každý ze svého místa,
všechny ostrovy národů.*

Stejně jako u soudu nad Pelišteou tak i zde nacházíme proroctví, které se týká *Božího ostatku* (2,7. 9). Můžeme přemýšlet, jak se i toto proroctví naplní v době konce. Podle tohoto proroctví dovede pýcha Moábce až tak daleko, že se Bůh rozhodne je zničit a ponížit, protože se vyvyšovali nad Hospodina. Zdá se, že tyto soudy, které dopadnou na pohany, mají dvojí rozměr: jednak nastane vylití Božího hněvu na Moábce a všechny národy (3,8), a pak také dojde k jakémusi protřibení mezi národy (3,9-10). Otázka zní, jak přesně se tato proroctví naplnila.

Symbolizuje konec národů Moábu a Amonu pouze dobytí (zánik) pohanského světa evangeliem a přimíšení do církve pohanů? V tomto smyslu křesťané „zdědili/získali“ pohany a „oloupili“ je o jejich území a moc, zároveň je to doba, kdy lidé přestali uctívat pohanské bohy a tak mnoho z těchto bohů v určitém slova smyslu z pohledu dnešní doby „umřelo“ (dnes je již nikdo neuctívá).

Anebo máme očekávat ještě další naplnění v době konce? Prorok Daniel, který prorokuje o poslední době (Dan 11,40), naznačuje druhou možnost, kdy mezi národy doby konce počítá i dnes dávno zaniklé Moábce (Dan 11,40-41!). Zároveň se to, co se stane Moábcům (2,9-10), stane předobrazem (modelem) pro to, co se stane se všemi národy země, včetně těch, které obývají daleké ostrovy (3,11). V tomto čase budou také vyhlazena pohanská božstva (2,11 srov. Zach 13,2)

c) Kúšijci (2,12)

*12 Také vy, Kúšijci,
budete probodeni mým mečem.*

Kúšijci, patrně Etiopané žijící na jihu od Egypta, budou probodnuti Hospodinovým mečem. Tento národ na rozdíl od předchozích nepůsobil Judsku potíže, ale jednalo se o pohanský národ, jehož příslušníci uctívali pohanské božstva. Patrně i Sofonjáš patřil k tomuto národu (1,1) a tak pro něj nebylo vůbec jednoduché tlumočit Boží poselství o tom, že i jeho národ stihne Hospodinův meč.

Kdy se toto proroctví naplnilo? V době rozkvětu babylonské říše se etiopané se spojil s Egyptem, aby se postavil proti babylonskému králi Nebúkadnesarovi, ale utrpěli těžko porážku (Jer 46,1-9). Ačkoliv se pak babylonskému králi nepodařilo si úplně podmanit Egypt a jeho spojence Etiopii, o několik desítek let později se to podařilo Kambýsesovi, synu perského krále Kýra.

d) Asýrie (2,13-15)

*13 Vztáhne svou ruku proti severu,
zahubí Asýrii, promění Ninive v pustinu,
vyprahlou jako poušť.*

*14 Budou v něm uléhat stáda,
zvěř všeho druhu,
pelikán i sýček budou nocovat na jeho hlavících.*

*Slyš, zpívá do okna, na prahu zničení,
že cedrové obložení je osekáno.*

*15 To je to rozjařené město bydlící v bezpečí,
které si říkalo: Já, a nikdo více.*

*Jak se stalo hroznou pustinou,
ležením pro zvěř.*

*Každý, kdo jím bude procházet,
se podiví, bude potřásat rukou.*

Asýrii s hlavním městem Ninive stihne stejný osud, jako předchozí mocnosti – bude zabita (2,12) a proměněna v pustinu (2,9), kde se bude pást dobytek a zvířata všeho druhu (2,6-7).

Podobně jako u proroka Nahuma, který prorokoval výhradně proti Asýrii, se i v tomto popisu soudu setkáváme s *ironickými poznámkami*: Ve velkolepém městě Ninive, kde sídlilo mnoho hudebníků, bude po Božím soudu zpívat tak akorát sýček s pelikánem, kteří se usídlí v rozvalinách. Tito ptáci budou zpívat „o zničení cedrového obložení,“ které dříve zdobilo hlavice sloupů. Trosky těchto hlavíc obvykle zbydou po nájezdu nepřátel jako připomínka toho, že na tom místě kdysi stálo bohaté a velkolepé město. Pyšné město, velká nedobytná tvrz, kterou hlídalo velké množství dobře vyzbrojených vojáků, se bude podobat *ležení divé zvěře*. Tam, kde kdysi stály majestátné a dobře hlídané brány, bude nyní volný průchod. Z národa, ze kterého šel kdysi strach a bázeň, se stane pustina, nad kterou lidé v okolí jen pousmějou a pohrdavě mávnou rukou (srov. Nah 3,7!Jer 18,16; Př 2,15).

e) Jeruzalém (3,1-7)

*3,1 Běda vzpurnému a poskvrněnému,
tomu násilnickému městu.*

*2 Neuposlechlo,
nepřijalo naučení,
na Hospodina nespolehalo,
k svému Bohu se nepřiblížilo.*

Prorocká řeč plynule přechází k soudu nad městem (Jeruzalémem), které se nápadně podobá právě předchozímu Ninive. Vlastně mezi soudem nad Ninive (1,13-15) a Jeruzalémem (3,1-7) není žádný přechod – až z kontextu dalších slov je patrné, že tato pasáž je řečena právě Jeruzalému (3,4-7). Možná je to záměr: posluchači si mohli vyslechnout soudy nad pohanskými národy (1,4-15) včetně toho násilného města Ninive a vyjádřit v mysli svůj souhlas: To těm pohanům patří! Ale Bůh se nyní obrací k Jeruzalému a ukazuje, že chování těch, kdo by měli sloužit Bohu, se moc neliší od chování hrůzostrašného Ninive (podobně i v Am 1-2 kap.).

Hřích Jeruzalémských je o to větší, že nepřijalo naučení a nedrželo se Hospodina, ačkoliv jim Bůh posílal proroky. Dokonce i to Ninive přijalo v době proroka Jonáše naučení z úst Božího proroka, ale Jeruzalém ne. Proto bude na ně vyjit Boží hněv stejně jako na pohanské národy (srov. 3,8). Hlavní problém obyvatel Jeruzaléma spočíval v tom, že i když jim byla zvěstována Boží vůle, tak ji sice slyšeli, ale neuposlechli. Podle Písma je víra nejen ze slyšení, ale hlavně z uposlechnutí toho, co člověk slyší (Ř 10,17-18). A tato víra pak vede k přijetí evangelia, spolehnutí na Boha a přiblížení se k Bohu (3,2). Jeruzalémský lid (symbolizující obecně církve poslední doby), nepřijal Boží poselství i přesto, že mu to bylo tak jasně vyloženo.

Tento úpadek byl způsoben zejména tím, že odpadly vůdcové lidu:

*3 Jeho knížata uprostřed něj jsou řvoucí lvi,
jeho soudcové jak vlci k večeru,
do rána nenechají nic neohryzaného.*

*4 Jeho proroci jsou namyšlenci a podvodníci,
jeho kněží znesvěcují svaté věci, znásilňují zákon.*

*5 Spravedlivý Hospodin je uprostřed něj,
nečiní zvrácenost.*

*Ráno co ráno dává své právo jako světlo, nepochybí,
ale bídák nezná hanbu.*

Vládcové lidu (zákonodárci), stejně jako soudcové (prosazující a vykonávající soudy) jsou přirovnáni k dravým šelmám. Tyto šelmy žijí na úkor druhých zvířat a pokud lapí svou oběť, tak ji zabijí, roztrhají a celou sežerou. Podobně i vůdcové lidu při soudních sporech sedřeli z chudáků kůži a žili na jejich úkor.

Ne jinak na tom byli proroci, kteří místo aby s bázní před Bohem kázali pravdy Boží, tak se staly namyšlenými a podváděli lid. V případě, že se v člověku usadí pýcha, ztrácí vědomí svého nízkého postavení před Bohem a potom už mu svaté věci (věci mocného Boha) nepřipadají svaté. Tato neúcta pak vede dokonce k tomu, že člověku nepřipadá svatý ani Boží zákon, který v sobě nese autoritu Všemohoucího (Ez 22,26). Místo, aby proroci hlásali zákon, který vyjadřuje pravdu Boží, stali se z nich podvodníci, kteří vůči tomuto zákonu agresivně bojují a snaží se snížit jeho autoritu.

Jak prostý lid (3,1-2), tak i vůdcové lidu (3,3-4) by si měli uvědomit, že v jejich středu stojí sám Hospodin. Bůh na rozdíl od lidu nečiní nic zvráceného a na rozdíl od vedoucích lidu je spravedlivý (3,5). A co víc – na každý den dává lidem na vědomost svou vůli, která svítí jako světlo a neselhává. V ostrém kontrastu s tím stojí obraz řvoucích lvů a vlků k večeru, kteří se snaží lidem akorát tak co nejvíc uškodit (3,3-4). V tváří tvář takovému Bohu by se měli všichni bídáci z Božího lidu stydět za své chování!

6Vyhladil jsem národy,
zpusťované jsou jejich rohové věže,
zničil jsem jejich ulice,
nikdo jimi neprochází,
pustá jsou jejich města,
bez lidí, bez obyvatel.

7Říkal jsem si:

Jistě se mě budeš bát
a přijmeš naučení.
Jeho příbytek by pak nebyl zničen ničím,
čím jsem ho chtěl navštívit.
Jenže oni si přivstali
a jednali zvráceně ve všech svých činech.

Všechny tyto soudy se týkají Božího lidu. Jednak tím, že v rozvalinách pohanského světa najde Boží ostatek nový domov (1,7.9) a odstraněním obávaného Asyrského nepřítele klid, tak také tím, že Bůh dal skrze ně výstrahu (2,6-7).

Až doteď se předpovědi týkaly budoucnosti – nyní je však popis překlenut do doby, kdy už všechny Boží soudy dopadly na pohanské národy. Bude to doba, kdy věrní budou moci vidět zpusťované města, ve kterých nebudou obyvatelé. V tváří tvář Božím soudům si mají lidé uvědomit, že Bůh trestá národy za jejich neposlušnost a měli by tak dbát na to, aby i je nezastihl Hospodinův soud. Mají vzít naučení (poučit se) z historie.

Nastal ale problém. Příbytky těch, kdo vyznávají Boha, Bůh zatím nenavštívil svými tresty, ale to neznamená, že budou od těchto trestů v budoucnu uchráněni, pouze to ukazuje na Boží milosrdenství, kdy Hospodin dává lidem čas k pokání: „Pán neotálí s naplněním svého zaslíbení, jak si někteří myslí, nýbrž je k vám shovívavý, nechťe, aby někdo zahynul, ale chce, aby všichni dospěli k pokání.“ (2. Pt 3,9).

A tak měli možná někteří věřící pocit, že pokud se nic neděje nyní, tak tomu nebude i v budoucnu; a pokud s takovými pohromami Bůh ničil dříve národy, že jich se to netýká. A to vedlo k tomu, že si ještě ráno přivstali k tomu, aby „stihli“ napáchat v ten den ještě více hříchů a špatností (v těchto slovech vidíme i trochu ironie). A tak je události, které je měli vést k poučení a nápravě, vlastně dovedly naopak k hříšnému bezbožnému životu.

Co tedy mohou očekávat?

